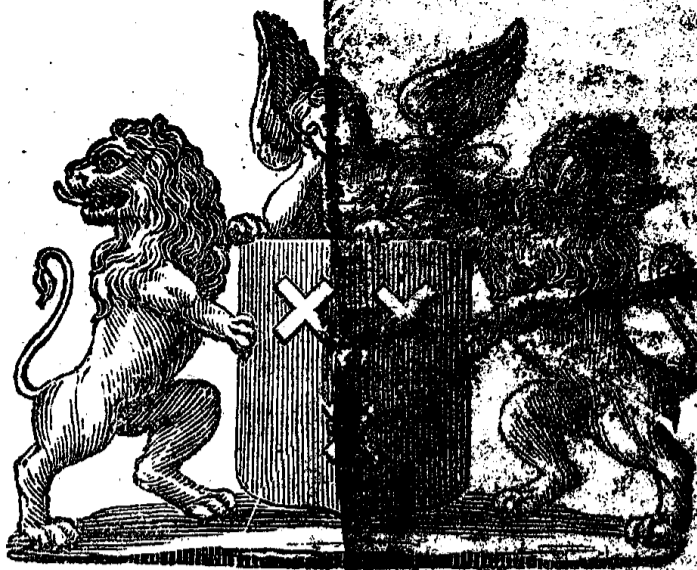

64 A°. 1830.
2 B1

BREDASCHE

Zaterdag

den 27 Januarij.

De uitgevers dezer berigten, dat de Bredasche Courant, 2 malen per week uitkomt, en wel des Woensdags en Zondags, en dat de prijs van de Courant, ƒ 9,00 in 't jaar, ƒ 4,50 in 't half jaar en ƒ 2,25 't kwartaal, bij de voorafgaande betaling van de abonnementen, welke men in de eerstvolgende Courant verlangt geplaatst te hebben.

BIJ DEN AANVANG VAN 1830.

Bij den aanvang des jaars, en eene uitbreiding van onzen werkkring, in eenen tijd, waarin sommige vertegenwoordigers des volks (in navolging van Frankrijk en Engeland) voorgaan in het afleggen van staatkundige geloofsbelijdenissen, willen wij — niet zoo zeer zulk eene *professie* doen, dan wel onze denkbeelden over de verplichtingen van dagbladen, in eenen staat gelijk de onze, mededeelen, waaruit dan genoegzaam onze wijze van zien, denken en handelen zal af te leiden wezen, zonder dat wij juist in plegtige verklaringen, bezweringen en wat dies meer zij, behoeven te treden.

Het lijdt geen twijfel, dat de dagbladen of couranten, op de beschaving en verlichting der volken, eenen veelbeteekenenden invloed uitoefenen. Van daar, dat sommigen, in het aantal couranten, welke in eenig land verschijnen, eenen maatstaf voor deszelfs verlichting en vrijheid meenen te vinden; en wanneer wij in aanmerking nemen, dat, eenige jaren slechts geleden, in de *Vereenigde Staten van Noord-Amerika*, reeds 300 verschillende couranten verschenen, terwijl *Oostenrijk* of *Rusland* er nog geene 40 opleverden, is het niet te ontkennen, dat dit gevoelen gegrond schijnt.

De oudste strekking der dagbladen is niet zoo uitgebreid als zij, over het algemeen, tegenwoordig is. De uitvinding, of het eerste gebruik van couranten, dagteekent van de helft der 16^e eeuw, tijdens den oorlog tusschen de Venetianen en Turken. Zij dienden, om, ten spoedigste, de berigten, betreffende de krijgsbedrijven te verspreiden, en werden te *Venetie*, tegen betaling van eene *gazeta* (eene koperen munt) voor elk blad, uitgegeven. Van daar stamt dan ook de, in sommige landen aangenomene benaming van *Gazette*, *Gazet*, enz. af.

Spoedig volgde men elders dit voorbeeld na. In *Frankrijk* drukte men de eerste *Gazette* in 1631, terwijl de *Nederlanden*, bij een' hooger trap van staatkundige kennis en ontwikkeling van volksgeest, reeds in 1564, openlijke dagbladen opleverden. Sedert hebben alle beschaafde volken dit voorbeeld gevolgd: in het eene land wel is waar met beter uitslag dan in het andere; doch, door alle tijden heen, zijn de dagbladen als belangrijke bronnen voor de geschiedenis en de staatkundige wetenschappen beschouwd.

Van alle bronnen, van welke men in dat gebied van menscheit gebruik maakt, zijn er geene, die meerdere omzigtigheid vereischen, dan de openlijke dagbladen. In eenen staat, waar de drukpers aan knellende banden ligt, deelen de dagbladen slechts dat gedeelte der aangelegenheden mede, wat door de *censuur* is goedgekeurd, en worden zij niet zelden de aanbidders der heerschende magt. Dáár, waar de dwang zich van dagbladen, als van zijne werktuigen, bedient, strekken zij tot het vergulden der pillen, welke de onderdanen moeten slikken, en wee de geschiedschrijver, die uit zulke bronnen zoude willen putten! Zij mogen, gelijk b. v. de *Moniteur* onder Napoleon, bouwstoffen voor een romantisch verhaal opleveren: voor de geschiedenis, voor de kennis van den staat, zijn zij onbruikbaar!

Waar geene vrijheid bestaat, verliezen de openlijke dagbladen onbetwistbaar veel van derzelve waarde. Men zou echter in eene groote dwaling vervallen, wanneer men zoude willen aannemen, dat dáár, waar vrijheid woont, de dagbladen de getrouwe tafereelen van den toestand des lands opleveren. Om daarvan het bewijs te vinden, behoeven wij niet ver te gaan. Naar de meeste Zuid-Nederlandsche journalen te beoordeelen, is er nauwelijks een land te vinden, ongelukkiger dan het onze: *Malheureux Roi! Malheureuse Belgique!* roepen zij zeer pathetisch uit, en echter is die Koning de meest beminde, de beminneuswaardigste, de verlichtste van geheel Europa. Alle zijne edeldenkende onderdanen, en zelfs vreemde natiën en vorsten, schatten hem hoog; alleen het in het duister omvliegend nachtgevogelte krijscht haat en verwensching tegen hem. En België? — Men hebbe het slechts, gelijk wij reeds vroeger opmerkten, te doorreizen, en de havens van *Antwerpen*, en de fabrieken van *Luik* en *Verviers*, en de paleizen van *Gend* en *Brussel*, en de bloei der steden, de welvaart der dorpen zullen, bij elken voetstap, moeten doen uitroepen: » Is dat nu het ongelukkige België!!!

Dit eene voorbeeld is voldoende, om te doen zien, hoe omzigtig men moet zijn in het raadplegen der dagbladen, ook in staten, waar, gelijk in Nederland, ware vrijheid bestaat. Vroegere, door ons medegedeelde artikelen kunnen dit nog meer toelichten, en daar wij thans niet zoo zeer de wederlegging van de gevoelens van anderen, dan wel de voorstelling onzer eigene bedoelen, zij het hier deswege gezegde genoeg.

Hoedanig ook het misbruik moge zijn, door courant-schrijvers van de vrijheid der drukpers gemaakt, waarheid blijft het, dat dáár, waar die vrijheid bestaat, de dagbladen belangrijke bijdragen tot de kennis van den staat opleveren. Wij durven zelfs eene schrede verder gaan. Wij houden het daarvoor, dat deze periodieke geschriften, in grondwettig geregeerde staten, eenen niet onbelangrijken invloed uitoefenen op het geluk des volks. Hier is eene kleine omschrijving onzer bedoeling welligt niet ongepast, daar zij, wier geest lijnrecht strijdig met den onzen is, ook het woord *volksgeluk* in hunne banier voeren. Verguizing van Vorst en Staatsdienaars, verachting van maatschappelijke orde, honen van volksvertegenwoordigers, die niet aan den leiband van dagbladen verkiezen te loopen, maakt een volk noch eendragtiger, noch wijzer, noch gelukkiger. Integendeel bewerkt zulks scheuring, bevordert het rijk der domheid, en daarmede het ongeluk des volks, met welke weidsche namen de journalen, die zich tot zulk eenen toon verlagen, dan ook, tot verblindung der goede gemeente, mogen prijken.

Geheel anders stellen wij ons de roeping des dagbladschrijvers voor. Ware kennis leidt tot geluk, zoo wel in den op zich-zelf staanden mensch, als in eene geheele natie, en waar deze kennis bevordert wordt, groeit de morele kracht der natie, in welke kracht eigenlijk hare grootheid bestaat. Ofschoon het waar is, dat niet alle staatkundige aangelegenheden binnen het bereik van elken burger zijn, zoo levert elke staat eene reeks van voorwerpen op, van welke de beschaafde onderdaan niet alleen niet onkundig mag zijn, maar welker kennis voor hem (vooral in eenen grondwettigen staat) pligt wordt. Naar gelang hij in deze kennis vordert, zal hij getrouwer onderdaan en warmer Vaderlander zijn, en in diezelfde rede zal zijn vaderland in kracht en geluk aanwinnen. De grond tot deze kennis, waaromtrent wij hier in geene verdere omschrijvingen behoeven te treden, ligt reeds in eene eerste beschaafde opvoeding; doch derzelve ontwikkeling, versterking en uithreiding is eene voorname, ja wij zouden bijna zeggen de eenige taak des dagblads, daar het eigenlijk nieuws-verspreiden, hoe belangrijk op zich-zelf, verre aan dat hoogere doel ongeschikt blijft. Bevordering van eendragt, van volksgeest, van gehechtheid aan het vaderland en deszelfs wetten. — Zie daar,

het doel des dagblads, en zij, die een ander beoogen, kennen evenmin hunne ware bestemming, als zij met hunne verplichtingen van Nationaliteitschap, waarin zij werken, bekend zijn.

De morele krachten worden evenmin door smaden en honen, als door laf vleijen der hoogere Magten bereikt. Het eene is, even zeer als het andere, beneden de waardigheid des dagblads, even zeer strijdig met het echt karakter van den Nederlander. Maar dat doel wordt bereikt door de natie bekend te houden met die aangelegenheden, welke kennis voor haar het noodzakelijkst is, door haar de middelen, welke zij geniet, te doen bezeffen en waarden, door alles aan te wenden, om die voorregten te behouden, en geene onbillijke zegeningen, voor schijnschoone redeneringen, prijs te geven. Dat doel wordt bereikt door de herinnering van het verleden, door de beschouwing van het tegenwoordige, door de vergelijking van het eene met het andere, door het aanwakkeren van het gevoel van Nationaliteit en eigene waarde, zonder welke geen volk op aarde zijne onafhankelijkheid, zijnen rang kan staande houden, al had het ook tallooze legioenen om zijne grenzen te verdedigen. In één woord de morele krachten der natie maken haar magtig en groot en gelukkig; en de ontwikkeling dier krachten is de taak van elk dagblad, hetwelk doordrongen is van deszelfs wezenlijke roeping, en er prijs op stelt, aan die roeping getrouw te beantwoorden.

De morele krachten der natie! Niet genoeg kunnen wij daarop drukken, in eenen tijd, waarin, in weerwil der ervaring, de morele krachten voor de fysieke worden ter zijde gesteld. Wij herhalen het, het zijn voornamelijk de eerstgenoemde, waardoor een volk zich standvastig kan doen eerbiedigen, en de geschiedenis van vroegere en latere eeuwen zal het op elke bladzijde bevestigen. Wat dankten de Grieken en Romeinen aan hunne morele krachten, en wat werden zij, bij de verslaving derzelve, in weerwil dat hunne fysieke krachten nog onverminderd bestonden? Tot welk eene hoogte voerden de morele krachten het Joodsche volk op; tot welk eene laagte zank het, bij de verslaving en het verlies dier krachten, neder? Doch waartoe zoo ver te gaan, om het bewijs onzer standvastigheid te vinden? In Nederlands veertigjarige strijd, waren het geene groote legers, die onze voorvaderen over de beste troepen van Europa deden zegevieren; het waren de morele krachten der natie, in dien strijd bovenmate ontwikkeld; die de vaak verdeelde pijlen in éenen bundel zamensnoerden en Nederland in staat stelden, om eenen, in getallen en fysieke krachten, veel magtigeren vijand te overwinnen! De ontzenuwing der morele krachten, bragt naderhand Nederland ten val. Toen de latere wereld-veroveraar zijne zegevierende vanen tot in het hart van Rusland plantte, dankte hij zijne voortgangen, ja, ten deele aan zijne kolossale heermagt, maar bovenal aan de langzaam ontzenuwde morele krachten der volken, welke hij bestreedt, of liever, die onder zijnen schepter kromden en hem ongehinderd den weg naar het doel zijner wenschen open lieten. Één kreet was genoegzaam, om de sluimerende krachten op te wekken. Uit het Kremlin steeg zij ten hemel en weergalmde weldra binnen onze Vaderlandsche grenzen. Wien is het onbekend? Toen, in Nederland (en wel in het Noorden), de banier der vrijheid werd opgestoken, bezaten wij nog geene geregelde heermagt, om onze afschudding te ondersteunen; nog waren wij omringd van Fransche legers, in fysieke krachten meer dan genoegzaam, om des Nederlanders stoutheid ernstig te straffen, en echter, wat gebeurde er? De Nederlanders, klein in getal, maar sterk door de zaak, voor welke zij zich wapenden, verachtten hunne overheerschers, die thans, werkeloze, als door den donder getroffen aanschouwers van eenen opstand waren, dien zij, zoo al niet geheel kunnen dempen, toch op eene verschrikkelijke wijze hadden kunnen tegenwerken. Naast de bescherming der Voorzienigheid — in dat tijdvak vooral zoo blijkbaar — noemen wij de ontwaking der morele krachten onzes volks als de oorzaak van de herkrijging onzer vrijheid.

Die krachten zijn in staat, om ons, hoe klein in getal, hoe weinige uren onze grenzen ook beslaan, van binnen gelukkig, van buiten geacht te doen zijn; ja, zij zijn in staat, om ons nog eenmaal weder tot den ouden trap van grootheid te voeren, ons van buiten te doen eerbiedigen en vreezen. Daartoe moeten die krachten versterkt, vermeerderd worden. Thans, helaas! worden zij ondermijnd, en wel door hen, die het meeste belang bij derzelve bloei hadden, door sommige ondankbare ingezetenen zelve. — Die ondermijning tegen te werken, is thans meer dan ooit pligt! Pligt voor elk, wien het belang zijns dierbaren Vaderlands ter harte gaat! Pligt, bovenal voor den openlijken dagbladschrijver.

Wij achten genoeg gezegd te hebben, om te doen zien, welk denkbeeld wij ons van de strekking van periodieke geschriften vormen. Overeenstemming met dat beginsel zal, vertrouwen wij, in alle onze mededeelingen, zoo in Nieuwstijdingen als Mengelingen, doorstralen; terwijl ook dat gedeelte van ons Blad, hetwelk aan Wetenschappelijke en Letterkundige berichten gewijd is, voornamelijk daarheen leiden zal, om het gevoel van Nederlands waarde en echte Nationaliteit bij onze lezers op te wekken en te versterken.

Deze verdeeling is ons het geschiktste voorgekomen, ter bearbeiding van de ons voorgestelde taak. Op den, in het laatste gedeelte des voorledenen jaars ingeslagen weg voortgaande, hopen wij de aanvankelijk ontvangene goedkeuring van bevoegde oordeelaars voortdurend te verdienen. Van de eene noch de andere partij afhankelijk, nagenoeg op de grensscheiding zelve van Noord- en Zuid-Nederland gelegen, vertrouwen wij, dat ons Blad steeds van die onafhankelijkheid getuigen zal, zullende geen bent- of scheldnamen (hoezeer deze, door eenen *Courier*, *Belge* en consorten gebezigt, als eernamen te beschouwen zijn) ons een handbreed van den weg kunnen doen afwijken, welken wij ons voorgesteld hebben, of eenige wet op de drukpers in Nederland verandering in den door ons aangeslagen toon bewerken. Ieder die met ons tot bereiking van het hier geschetste doel wil medewerken, beschouwe zich daartoe bij dezen door ons uitgenoodigd, hebbende men zijne bijdragen slechts aan de uitgevers dezer in te zenden.

D. R. A. C. A. N.

N E D E R L A N D E N.

BRUDA, — 31 December.

De *Staats-Courant* van eergisteren maakt de wet tot regeling van den omslag der grondbelasting op de gebouwde en ongebouwde eigendommen voor den jare 1850 publick.

Ook behelst dat blad de volgende allerbelangrijkste berigten:

Bij koninklijk besluit van den 29sten dezer, zijn, te rekenen van den 1sten Januarij 1850, de zaken, welke tot de kolonien betrekking hebben, onder één Ministerie vereenigd met de zaken, thans behorende tot de Administratiën van den Waterstaat, de Publieke Werken en van de Nationale Nijverheid.

Bij datzelfde besluit heeft Z. M. het voorschreven Ministerie, met het gedachte tijdstip, opgedragen aan den heer Mr. P. L. J. S. van Gobbelschroy, onder den titel van Minister voor den Waterstaat, de Nationale Nijverheid en de Kolonien.

Voorts zijn door Z. M. gedaan de navolgende benoemingen:

Tot Minister van Binnenlandsche zaken, in plaats van den heer van Gobbelschroy, Jonkheer E. G. G. de la Coste, thans Staatsraad, Gouverneur der provincie Antwerpen.

Tot Gouverneur der provincie Antwerpen, in plaats van Jhr. E. G. G. de la Coste voorn., den Staatsraad, Jhr. J. van Craenbrugghe, thans lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal en Burgemeester der stad Gent.

Tot Sekretaris van den Raad van State, in plaats van Mr. J. B. J. J. J. J., tot andere functiën geroepen, Jhr. G. Beelaerts van

Blokland, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, thans Regter in de Regtbank van eersten aanleg te Rotterdam.

Tot Sekretaris-Generaal van het departement van den Waterstaat, de Nationale Nijverheid en de Kolonien, den heer Mr. A. Brocx, thans Raad-Adviseur bij het departement van binnenlandsche zaken.

— De Augsburgsche *Algemeine Zeitung* behelst, onder het rebrick Berlin, het volgende artikel: „Alhier wordt veel gesproken van eene briefwisseling tusschen twee Keiden van groot aanzien, welke eenen nieuwen waarborg zou opleveren voor de in standhouding der vriendschappelijke betrekkingen tusschen de groote mogendheden en den algemeenen vrede in Europa. De gisting vooraf die tegenwoordig in Frankrijk heerscht en die de algemeene aandacht zoo zeer tot zich trekt, maakt het de kabinetten ten pligt, om dezelve gade te slaan, zoo wel als de gebeurtenissen, welke daaruit zullen voortvloeijen, op dat de rust hunner Rijken daardoor geen gevaar loope.“

— De Gentsche *Courant* (niet le *Journal de Gand*) zegt, dat, behalve de abt *Zinberling*, ook nog de kok en de schooldirecteur van het weeshuis, de *Kullers* genaamd, uit hoede van wreedaardigheden en kwade behandeling jegens de weeskinderen, in beslotenheid genomen zijn.

— Drie honderd Spartiaten verdedigden de *Thalassopoli* tegen een miljoen Persen. *Horatius Costus* verdedigde geheel alleen, eene brug van Rome tegen het geheele leger der *Scythians*. Wat is

dat alles bij den baron de Stassart, bij den voorzitter der liefelijke Napoleontische Conscriptie en bij het formeren der voor deffige hollandsche ouders zoo aangename Gardes d'Honneur, bij dezen verdediger der vrijheid, welke, geheel alleen, tegen honderd gestemd heeft. Daarom is hij, volgens de belgische dagbladen, bij zijne terugkomst in zijne goede stad Namen, dan ook op eene serenade vergast. Die bladen hopen, dat de heer Fallon, zijn ambt- en lands-genoot, niet minder mag geserindeerd worden. *Per nos licet.*

De graaf de Celles (alter ego) heeft, zegt men, zijne demissie als lid der Tweede Kamer gevraagd.

— De *Courrier des Pays-Bas* neemt de gelegenheid waar, om, in een artikel van den 30sten december, getiteld: » *Les consequences d'une doctrine du gouvernement,* » het maske, voor een oogeblik, af te nemen, en den koning zelve te beschuldigen, na vooraf gezegd te hebben: » HET OPPERHOOFD VAN DEN STAAT EN HET VOLK VERSTAAN ZICH NIET (dat is te zeggen, het opperhoofd en eenige Jakobijnen, dagbladschrijvers, en misnoegden, die gaarne in het bestuur zouden zitten, zijn het niet eens; de Voorzienigheid beware ons, dat dit ooit moge plaats hebben); hunne redeneringen steunen op veronderstellingen, die geheel verschillen (kan dit anders?) en zij volgen daarbij wegen, die zoodanig uit een loopen, dat elke stap, dien zij verder doen, derzelve afstand vergroot. » Het is te wenschen, dat die wegen, zoo voortlopende, zich nimmer zullen vereenigen, maar zich hoe langer hoe meer van elkander zullen verwijderen. Na dezen aanvang begint hij zijn leerstelsel verder uit te breiden, en den koning van alle zoogenaamde grieven regtstreeks (in veronderstelling (?)) te beschuldigen. Onder alle halve waarheden en geheele logens, zegt hij, onder anderen: *le jury, la publicité des débats ont été abolis par un acte de bon plaisir.* Hier uit leeren wij dus, dat de door de kamers aangenomen wetten niets anders zijn, dan *actes de bon plaisir!!* Wij kunnen dus nu gerust, zonder de gisping van den *Courrier* c. s. te vreezen te hebben, de koninklijke boodschap van den 11den December op nieuw toejuichen, die *l'acte de bon plaisir* van 16 Mei laatstleden zal vernietigen.

— Wij vinden, in onderscheidene nieuwspapieren, een reglement op de diensten der diligences, hetwelk wij niet zullen mededeelen, maar welks noodzakelijkheid door iederen reiziger, welke de nalatigheid, die tegenwoordig in deze dienst heerscht, dubbel heeft ondervonden, zal worden bevestigd. De vraag zal echter wezen, of deze wijze beschikkingen wel behoorlijk nagekomen zullen worden, en of het er niet mede gaan zal gelijk het in de meeste noordnederlandsche steden, met de jaarlijks vernieuwd wordende keuren op het wegwerpen van asche, het werpen van vuilnis op de straten of in de grachten, het hard rijden, enz., enz., pleeg te gaan. Eene bepaling komt ons echter wat hard voor, namelijk die van in de diligences niet te mogen *snuiven*. Wij kunnen echter niet gelooven, dat dit zoo erg gemeend zou wezen en denken veeleer, dat het eene fout van den vertaaler is, welke *tabak-roken* met *prendre du tabac* vertaald heeft.

— Zekere *Charles Matthys*, van Calcken, heeft dezer dagen voor de assises van Oost-Vlaanderen te regt gestaan, als beschuldigd van moord, gepleegd aan een meisje van 14 jaren, met welken hij eenen ongeoorloofden minne-handel onderhield. Deze ongelukkige, hem verklaard hebbende, dat zij zwanger was, besloot hij zich van haar te ontdoen, en bragt dit voornemen ten uitvoer, door haar in eene sloot te werpen en haar met het hoofd zoolang in den modder te houden tot dat zij opgehouden had te leven. Het is de advocaten van den beschuldigde, hoe weten wij niet, gelukt, de *voorbereidingskwestie* uit den weg te ruimen, zoo dat hij niet tot de doodstraf, maar tot levenslangen dwang-arbeid en het brandmerk verwezen is.

G R O O T - B R I T T A N I E N .

Londen, — 26 December.

De dagbladen van New-York en van Boston, tot den 1sten dezer loopende, deelen tijdingen van Rio-Janeiro tot den 16den October mede. *Donha Maria da Gloria* was aldaar aangekomen, en, als koningin van Portugal, met alle de aan souvereinen verschuldigde serbewijzen ontvangen geworden. In laatstgemelde stad liep het gerucht, dat er, te Buenos-Ayres, eene nieuwe omwenteling was uitgebarsten. Gemelde dagbladen kondigen aan, dat het congres, op den 7den december, te Washington zou bijeenkomen. Men verwachtte, met groote belangstelling, vooral in Kanada, de beslissing van den koning der Nederlanden, betrekkelijk de scheidslijn tusschen de grenzen der Vereenigde Staten en van Engeland.

FRANKRYK.

PARIS, — 29ste December.

Wij ontvangen op het oogenblik de tijding, dat 2500 man, welke tot de expeditie naar Mexico behoord hebben, te Marseille aangekomen en aldaar in quarantaine opgesloten zijn.

— Sedert eenige dagen wordt veel van de vervanging van den heer de Bourmond door den heer de Baillard gesproken.

— Volgens de *Gazette de France* zou de hertog Leopold van Saksen-Coburg, die bij voortdoring als konink van Griekenland beschouwd wordt, 20 miljoen ponden sterling rijk zijn, behalve eene inschrijving van 50,000 pond in Engeland.

— Het blinde noodlot heeft gewild, dat het onlangs verkoopte aanzienlijke landgoed Kahl eenen armen postilion van Aschaffenburg te beurt gevallen is, die alzo, voor zijne twaalf gulden, een goed in de ommestrecken van Frankfort getrokken heeft, hetwelk op eene waarde van bijna een miljoen gulden geschat wordt.

WETENSCHAPPELIJKE EN LETTERKUNDE- DIGE BERIGTEN.

I. *Bedenkingen op, en voorgestelde veranderingen van het nog in werking zijnde Lijfstraffelijk Wetboek, in verband met het Wetboek van Strafvordering, rakende minderjarigen, dat is dezulken, die beneden de zestien jaren oud zijn; door Mr. B. W. Te Groningen, bij J. OOMKENS, 1829. Een deeltje; 43 bl.; prijs 40 ct.*

II. *Opmerkingen, betreffende den heer JACOTOT, de alles omvattende leerwijze en de Militaire Normaal-School, door J. C. VAN RIJNEVELD, Math. Mag. en Phil. Nat. Doctor, 1ste Luitenant bij het korps rijdende artillerie. Te Breda bij BROESE & Comp. 80 ct.*

I. *Qui bene distinguit, bene discit, bene docet.* Dit is zeker Mr. B. W. op de hooge school sterk ingeprent en schijnt Z. Ed. tot een liefhebber van definitien gemaakt te hebben, getuigen de omslag, of, gelijk wij in vroegere jaren zouden gezegd hebben, het capitorie van zijne brochure, waarop hij ons leeraart, dat minderjarigen de zulken zijn, die nog geene zestien jaren bereikt hebben. Na deze definitie op den omslag wel betracht te hebben, slaan wij het boekke open, en, al staande, op pag. 7, trott ons de gulhartige bekentenis van den schrijver, dat hij — » na de handeling » van regters, op meer dan ééne plaats (ten opzichte van minder- » jarigen, die nog geene zestien jaren oud zijn) gezien en gehoord » te hebben — tot de overtuiging gekomen is, dat het verhaal, » in zijne jeugd, hem door zijne voedster gedaan, — dat, name- » lijk, een regter een kind van acht jaren, als, met bewustzijn, » medepligtig aan het muuten van valsch geld, met den dood » had gestraft, om dat, toen hij hetzelfde een' schoonen en rooden » appel tegelijk met een stuk geld voorhield, het, ongelukkiger wij- » ze, het laatst verkoos, — niet meer tot het rijk der fabelen be- » hoort. » — Men moet bekennen, dat de schrijver de regters, welke hij, op meer dan ééne plaats, gezien en gehoord heeft, geen zeer vleijend compliment maakt.

Wij lazen onlangs, in een fransch dagblad, een geval van een kind van dertien jaren, hetwelk een kind van vier jaren den hals afgesneden, en, in een korenland, behoorlijk begraven had. Gelukkig gebeuren dergelijke gevallen hoogst zeldzaam en bepalen zich de misdrijven der kinderen meestal tot diefstal, voor welken eene den regter overgelaten niet te gestrengere correctie, naar onze gedachten, meestijds genoegzaam kan wezen. De verschillende geaardheden der menschen in het algemeen, en der kinderen in het bijzonder, waarbij de *dohi capacitas* afhangt van opvoeding, van stand in de maatschappij, van vroegere of latere ontwikkeling, van ligchaams- en ziels-vermogens, van meerdere of mindere diervermogens, enz., enz., maken de *physiologische* opmerkingen desdaer gaande zoo moeilijk, dat het, onzes inziens ten minsten, een zeer wijs is, veel aan den regter over te laten, en wettelijke bepalingen desdaer gaande ten uiterste moeilijk zijn. Hetgeen echter niet wegneemt, dat het onderhavige boekje, al is het dan, gelijk de schrijver zelf bekent (bladz. 12), niet zeer verstandelijk, voor den wetgever, voor den regter en voor den advocaat hoogstnuttig kan wezen, om welke reden wij dan de lektuur daarvan, aan deze klassen der maatschappij ten sterksten aanbevelen; waarmede wij dan ook van dit werkje afstappen, onder dankzegging aan den schrijver, uit naam der nederlandsche taal, voor het verruimen van de zelve met het woord *lijfstraffelijke* in plaats van *correctie* (bladz. 10).

II. Toen wij, voor de eerste maal in ons leven, den weidschen naam van *Fondateur de l'Enseignement universel* (grondvester der alles omvattende leerwijze), welke de heer *Jacotot* goedvond, zich zelven te geven, kwam ons, onwillekeurig, de naam van den ouden wijsgeer, of liever filosofischen kwakzalver, *Appolonius van Thyanes* te binnen, welks geliefd gezegde was: *Ik behoeft niets meer te leeren; want ik weet alles.* — En onze dink over de kwakzalverij van den heer *Jacotot* is niet verbeterd, sedert wij de brochure van den heer *Rijneveld*, het eenige tot dus verre uitgekomen werkje, dat ons eenig juist onkbeeld van de leerwijze van den heer *Jacotot* heeft kunnen geven, hebben gelezen: — *Gelooven en dwijgen was de leus*, die men, bij de intréde in de leerzaal van dien heer, moest aannemen — *Leeren en vergelijken; vergelijken en verifiëren.* Zie daar de alles omvattende leerwijze. — *Alles is in alles. — Kent een boek ter lege; vergelijkt alle anderen daarbij. Dit is mijne leerwijze!* — zijn zulke onverstaanbare sententien of magt-spreuken, dat wij dezelve niet beter weten te vergelijken dan bij de gewaande godspraken van den evengenoemden kwakzalver *Appolonius.* — Maar, toen wij de twee geliefkoosde stellingen van den heer *Jacotot*, te weten: *dat de geestvermogens van alle menschen gelijk zijn, en, dat de leermeester niet behoeft te weten, wat hij den leerling leert*, uit het onderhavige werkje vernamen, lagen wij hetzelfde ter zijde, met het voornemen, om onzen tijd niet te verbeuzelen niet kennis te maken met een sijstema, dat op zulke buitensporige paradoxen gegrond is. — Evenwel nadenkende, dat de *Malabaren*, volgens een sijstema, dat de zón rondom zekeren in hun land gelegen berg loopt, hunnen almanak, ja zelfs de eclipsen, zeer wel weten te berekenen; overwegende, hoe vele onschatbare ontdekkingen de scheikunst niet aan de dwaze *Alchimie*, of de ijdele kunst, om, zondér goud, goud, te maken, verschuldigd is, namen wij het boekje wederom op, en vonden nu, ja, dat de op dergelijke stellingen gegronde leerwijze bij ons weinig opgaaf gemaakt heeft, en dat, volgens den der zaak volkomen kundigen schrijver, het gevoelen van de *zuivere alles omvattende leerwijs* alleen in de verbeelding van den heer *Jacotot* bestaat; — maar vonden daarentegen zoo vele *données*, zoo vele door den schrijver uit die leerwijze getrokken *corrolaria*, dat wij zeker zijn, dat ieder opvoedings-sijstema, door het aannemen en opvolgen van dezelve, grootelijks winnen moet, en dit werkje derhalve voor allen, welke zich op de opvoeding der jeugd toeleggen, onontbeerlijk is, aangezien de schrijver aan zijn doel, tot beantwoording der vraag: *in hoeverre de leertrant van den heer Jacotot bij het burgerlijk en militair onderwijs zou kunnen aangenomen worden*, volkomen heeft beantwoord. Behalve dit doel had de schrijver nog een veel edeler, waarmede hij ons, in zijn voorberigt, bekend maakt, namelijk dat van de regering, aan welke reeds zoo vele ongegronde grieven te laste gelegd worden, van die vrij te pleiten, welke meening een, bij het lezen van het vierde deel der werken van den heer *Jacotot*, zou kunnen opvatten, als of deze geleerde, maar zonderlinge man door onze regering zou verongelijkt geworden zijn. » Dezen, misschien nieuwen steen des aanstoots voor te komen, » zegt de schrijver, » als ook, om mijne landgenooten met de leerwijze en de bedoelingen van den heer *Jacotot* eenigzins nader bekend te maken, waren de drijfveren, die mij deden besluiten, om deze uit mijn dagboek getrokken opmerkingen, die ik in de gelegenheid ben geweest, gedurende mijn anderhalfjarig verblijf aan de militaire normaal-school, omtrent den heer *Jacotot* en deszelfs leertrant, te maken (tegen des schrijvers eerste bedoeling aan), door den druk te verspreiden.»

S C H E I K U N D E.

Een Apotheker te Bordeaux heeft, in de laatste zitting van het wetenschappelijk genootschap, eenigzins belangrijk, dat hij, in de schoors van den pijnboom, een loozgout heeft ontdekt, hetwelk hij den naam van *Buccine* gegeven heeft.

Dit zou met voordeel, als een zweetverwekkend middel, in de geneeskunde gebruikt kunnen worden; de *buccine* heeft volgens zijne opgave eenen sterken bitteren smaak.

147ste KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ.

Trekking der Vijfde Klasse.

Adulte Trekking. No. 14113, 6691, 17451, ieder een prijs van 1000.

Negende Trekking. No. 17058, 18973, 9265, ieder een prijs van 1000.

Tiende Trekking. Geene.

ADVERTENTIEN TOONEEL-BERICHT.

De ondergeteekende, Directrice van het Genootschap Nederlandsche Toneel-lijsten, heeft de eer, het kunstminnend publiek bekend te maken, dat zij voornemens is, met haar gezelschap, binnen

Breda, in het begin der maand Januari, twee TOONEEL-LIJSTEN VOORSTELLINGEN te geven, waarvan de Inteckening zal worden aangeboden. De beveelt het minzaam in de protectie van het geuegen publiek; zullende zij zich beiveren, door goede uitvoering, genoeg te geven.

A. C. O T T I N G H,
Directrice.

** Bij J. OUMKENS, te Groningen is gedrukt, en bij BROESE & Comp. te Breda, en verder alom te bekomen.

I. ANNALS. ACADEMIAE GRONINGANAE 1825-1826, groot 4to. f 9, 00.

II. Mr. B. H. LULOFS, Eenige Toelichtingen en Bedenkingen op des geleerden Dr. *John Bowring's* uit het Engelsch in onze onderspraak vertaalde Afbmerkingen over sommige onzer oudere en nieuwere Nederlandsche Dichters, Redenaren en andere Schrijvers. gr. 8vo. f 1, 50.

III. Mr. W. B. Bedenkingen op, en voorgestelde verbeteringen van het nog in werking zijnde Lijfstraffelijk Wetboek, in verband met het Wetboek van Strafvordering, rakende minderjarigen; gr. 8vo. f 0, 40.

IV. Prof. *Th. van Swinderen*, VERZOESCHRIFT over het Lager Onderwijs, ingezonden aan de Staten Generaal, waarin, eene duidelijke wijze, de bezwaren der nieuw voorgedragene Wet over dat onderwerp worden aangewezen, en op het behoud der tegenwoordige wet aangedrongen, die eene ondervinding van bijna 25 jaren als nuttig heeft leeren kennen; in folio. f 0, 40.

V. N. Westendorp, JAARBOEK van en voor de provincie Groningen, te Stuk, gaande, van den vroegsten tijd, tot 1273; gr. 8vo. met platen. Bij Inteckening f 3, 25. Buiten Inteckening f 4, 05.

VI. Hetzelfde werk op best velin schrijfpapier. Bij inteckening, f 5, 20. Buiten Inteckening; f 6, 50.

VII. M. Corstius, Handboek der Christelijke Geloofsleer, 2e deel, gr. 8vo. f 3, 60.

VIII. Hetzelfde werk in 2 deelen compleet. f 6, 40.

IX. W. Shakespeare, de Keapman ten Venetien in Julius Cesar, twa Toneelstukken. Uut it Ingels foarfrieske treg *R. Posthumus*, gr. 8vo. f 2, 00.

X. Prof. H. C. van Hall, Geschiedenis van de verwoestingen door de Rupsen, in het jaar 1829 aangerigt, in de provincie Groningen; gr. 8vo. f 0, 40.

XI. Prof. A. Ypeij, Akademische Leerrede ter gedachtenis van wijlen den Hoogleeraar T. A. Clarisse; gr. 8vo. f 0, 40. Dito met portrait. f 0, 55.

XII. G. H. van Senden, de nagedachtenis van den Hoogleeraar T. A. Clarisse, plegtig gevierd bij het Natuur- en Scheikundig Genootschap te Groningen; gr. 8vo., met portrait f 0, 75.

XIII. Dr. J. Munniks, Levensschets van den Hoogleeraar P. Driessen; gr. 8vo., met portrait. f 0, 60.

R. G. Rijkens, Een stel Schoolboekjes voor de 2e Klasse, als:

XIV. *Willem, Reislust*, of Aardrijkskundige Beschrijving van het Koninkrijk der Nederlanden; 8vo., met een kaartje. f 0, 25.

XV. De Jeugdige Vrienden van ons Vaderland, of Geschiedenis van hetzelfde, 8vo. f 0, 20.

XVI. De Leermeester in de Spelkunde, 8vo. f 0, 20.

XVII. Vader Edelhart of de Bijbelvriend, 8vo., f 0, 25.

XVIII. Hoe Grootvader Vormhart zijnen kleinzoon Rudolf verstandig leert lezen; 8vo. f 0, 20.

XIX. Vertellingen van den Onderwijzer Schoolvriend over de Natuurlijke Historie, 1ste Stukje, met plaatjes; 8vo. f 0, 25.

XX. Brief bij bovenstaande stel Schoolboekjes, gr. 8vo. f 0, 20.

XXI. R. G. Rijkens, Lettercubens; f 0, 40, en een kaartje, f 0, 50.

XXII. R. H. Ventuis, Natuurlijke Historie der Provincie Groningen, op schrijfpapier, gr. 8vo. f 0, 80.

XXIII. Dito tot Schoolgebruik; 8vo. f 0, 25.

XXIV. J. Smid, Leesboek voor de hoogste Klasse over de Theorie der Rekenkunde; 8vo. f 0, 30.

XXV. Gedachten, omtrent het Weduwen- en Weezenfonds voor Politieke en andere Ambtenaren, onder de zinspreuk: *voor het Toekomende*; gr. 8vo. f 0, 25.

** Bij BROESE & Comp., te Breda, is gedrukt en te bekomen.

I. Voorzien van een volledig Naamregister van Administratieve, Financiële en Justitiële Ambtenaren, Maatschappijen en Beden der collegien; II. benevens Jaar-, Paarden- en Beestenmarkten, in de steden en Dorpen der Provincie Noord-Brabant; alsmede III.

order op het varen der Schepen en Marktschuiten, het rijden der Diligences, Postwagens, Toer- en Vrachtkarren, Post- en voetboden van en naar Breda; als ook IV. de Hooge en Lage Watergetijden voor het jaar 1850. Uitgerekend in uren en minuten, voor de steden Rotterdam, Oostzee, Dordrecht, Vlissingen, Brussel, Briel, Goeree, Zierikzee, Tergoee, Middelburg, Terveer; en voorts voor alle Brabandsche, Zeeuwsche en Vlaamsche kusten.

V. Kronijk van Merkwaardige gebeurtenissen in ons Vaderland en vooral Breda betreffende. Ten slotte vindt men tevens eene nauwkeurige Tafel, dienende om Neerl. gewigt te herleiden, en verder alles, wat tot een completen Almanak behoort. De prijs in best Pergament is 40 Cents. Prijs in Geesl. Pergament is 45 Cts.

De prijs van den dubbelen Almanak, op best Papier, 27 1/2 Cents. Idem dubbeld, ingenaaid of in Pergament, 20 Cents. Idem eukle Almanak, 10 Cents.

De prijs van den dubbelen Almanak, op best Papier, 27 1/2 Cents. Idem dubbeld, ingenaaid of in Pergament, 20 Cents. Idem eukle Almanak, 10 Cents.

De prijs van den dubbelen Almanak, op best Papier, 27 1/2 Cents. Idem dubbeld, ingenaaid of in Pergament, 20 Cents. Idem eukle Almanak, 10 Cents.

De prijs van den dubbelen Almanak, op best Papier, 27 1/2 Cents. Idem dubbeld, ingenaaid of in Pergament, 20 Cents. Idem eukle Almanak, 10 Cents.